

ང་ག་སྣ?

Supported by

Bhutan
FOUNDATION

www.bhutanfound.org

ISBN: 978-99980-938-0-5

9 789998 093805

འབྲུག་གཞན་གཞན་སྐྱེ་གི་ལྗེ་བ།
ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས།
སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག།

ང་ག་སྣོ་?

རྒྱལ་འཛིན་ཤེས་རིག་ཚོགས་སྡེ།
ROYAL EDUCATION COUNCIL

© པར་གྱི་དབང་ཚ་ འབྲུག་གཞི་ཚོགས།

འབྲུག་གཞི་ཚོགས།
ན་གཞོན་དཔལ་རི།
ཐིམ་ཕུག
འབྲེམ་སྒྲིམ་ཨང་ ༡༯༧༤

ཐིམ་མི་ འབྲུག་གཅན་གཟན་སྟག་གི་ལྷོ་བ།
ལྷན་དག་འབད་མི་ རྫོང་ཚོ་རིང་།
རིས་མོ་བཀོད་མི་ སུར་ཇེ་ལེབ་ཅ།
བཟོ་བཀོད་པ་ པུ་རྒྱ་མཚོ།

པར་བསྐྱུན་ཐངས་དང་པ་ ༢༠༢༠།

ISBN: 978-99980-938-0-5

REC/CDC/Lang-Dz(5)/2020-21

སྤྱི་ཚེས་ ༡༥/༠༧/༢༠༢༠ ལྷ།

ཚེད་བརྗོད།

༤ རབཅས་རའི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རི་ཚེན་དང་གངས་ཚེན་ཚུ་ལས་པར་ གནས་ཡོད་པའི་ རི་རྒྱན་ གཅན་གཟན་དང་རི་དྲགས། འདབ་ཆགས་དང་སྟོག་
ཆགས། སྤོ་ཤིང་དང་ས་གཏར་ཚུ་ རབཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རོ་རྟུགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱན་ཆ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་ལུ་ཕྱི་ལོ་ལྷན་མ་ཚད་ ར་
བཅས་རའི་རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ ཀ་ཚེན་ཚུ་གི་གྲས་ལས་ཡང་ གཅིག་ རང་བཞིན་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ ཉམས་སྲུང་འབད་
དགོཔ་འདི་ཡིན་མ་ ག་ར་གིས་མ་ཚེན་གསལ་ཆེ།

འདི་གི་དོན་ལུ་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚོལ་ལྷན་ཁབ་ ནགས་ཚོལ་དང་སྤིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་འོག་གི་ འབྲུག་གཅན་གཟན་སྟག་གི་ལྷོ་བ་དང་
འབྲུག་གཞི་ཚོགས་ དེ་ལས་རྒྱལ་འཛིན་ཤེས་རིག་ཚོགས་སྡེ་གསུམ་ མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ རི་རྒྱན་མ་འདྲམ་ཚུ་ལས་ ཉམས་ཉེན་ཚེབ་འི་ གཅན་གཟན་
སྟག་ཚུ་ ཉམས་སྲུང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྫོང་ཁའི་ལྷན་དེབ་ ར་གསྟོན་ ཟེར་མི་ཅིག་ ཅོ་མ་སྒྲིག་འབད་ཡོད།

དཔེ་དེབ་འདི་ལུ་བརྗོད་ཏེ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ཉམས་ཉེན་ཚེབ་འི་ གཅན་གཟན་སྟག་ཚུ་ ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་ལུ་ བཞེས་སྟོན་ར་འབྲུང་ཚུགས་པ་གིས་མ་
ཚད་པར་ ཞར་དང་ཞོར་ཁར་ སྤྱིར་བཏང་གི་ཕྱིས་མཐོང་དང་ རྫོང་ཁའི་སྐད་ཡིག་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ལུ་ཡང་ བཞེས་སྟོན་ར་འབྲུང་ཚུགས་པའི་ ཁེ་
ཕན་ཚུ་འདུག།

མཚུགས་ དཔེ་དེབ་དེ་ཚུ་ འབྲུག་གཅན་གཟན་སྟག་གི་ལྷོ་བ་དང་ འབྲུག་གཞི་ཚོགས་ཀྱི་ཁ་བྲུག་ལས་ པར་སྐྱུན་འབད་དེ་ སྟོབ་བླ་ཚུ་ནང་ལས་པར་ རྫོང་
པ་འབད་ བཀྲམ་སྤེལ་འབད་ནི་ཡིན་མི་ལུ་ རྒྱལ་འཛིན་ཤེས་རིག་ཚོགས་སྡེའི་ཁ་བྲུག་ལས་ དགའ་ཚོར་དང་བཅས་པའི་རོས་ལེན་བཅས་ དཔེ་དེབ་དེ་ཚུ་
གིས་ སྟོབ་བླ་ཚུ་ལུ་ ཁེ་ཕན་དང་ སྟོབ་སྟོན་ར་འབྲུང་ཚུགས་པའི་རེ་སྟོན་ཞུ་ཡིན།

ཀུན་དགའ་འབྲུག་པ།
ཡོངས་ཁབ་མདོ་ཚེན།

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་། མོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག། ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས།

ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
Ministry of Agriculture and Forests
Department of Forests and Park Services

སྲོན་བརྗོད།

༔ དུས་ཅི་གནས་ལོ་ ༢༠༢༠ ལུ་ དཔལ་ལྷན་འབྲུག་མངའ་བདག་པོ་མཆོག་གི་ དགུང་ལོ་ ༥༠ བཞེས་པའི་དུས་ཚིག་བརྗོད་སྲུང་དང་འབྲེལ་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས་ལ་བྱུག་ལས་ འབྲུག་གི་སྲོབ་གྲོ་ལག་གི་སྲོབ་སྲུག་ཨ་ལོ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ གཅན་གཟན་སྲུག་གི་སྲོབ་ལས་ ལྷག་དེབ་ ང་ག་སྲོ་ ཟེར་མི་ དཔེ་སྐྱུན་འབདམ་ཨིན། དེ་ཡང་ མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་མཆོག་གིས་ དུས་རབས་ ༢༡ པའི་ནང་ རང་བཞིན་གནས་སྲུངས་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ དུས་མཐུན་ལམ་སྲོན་གནང་མི་ལུ་ གུས་བདུད་ལྷ་བའི་ཚོམ་སྲིག་ཨིན།

རྒྱལ་སྤྱི་ནང་ སྲོག་ཆགས་རིགས་སྐྱ་ཚུ་ རབས་ཆད་ནི་དང་ འབྲུམས་ས་མེད་པ་འགྲོ་ནི་ ས་ཆགྲེ་ཐང་འབྲུང་ནི་ དེ་ལས་ གནས་གཤིས་འབྲུང་བ་ལས་ བརྟེན་པའི་ དཀའ་ངལ་ཚབས་ཆེན་ཚོམ་བའི་སྐབས་སུ་ ང་བཅས་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ དུས་རབས་ ༢༡ པའི་ རང་བཞིན་གནས་སྲུངས་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ དཔེ་བལྟ་སའི་གཞི་ཅིག་སྲེ་འགྲོ་མི་འདི་ལུ་ ང་བཅས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་དཔལ་འཕམས་བསྐྱོད་དེ་ཡོད།

གཅན་གཟན་སྲུག་འདི་འགྲོ་བ་མིའི་རྒྱལ་རབས་ནང་ལུ་ སྐད་གསལ་ཅན་དང་ མཛེས་ཆ་ སྲོབས་ཤུགས་དང་ གཟི་བཟིན་ཆེ་བའི་སེམས་ཅན་སྲེ་ཚུ་མ་ཚད་ ང་བཅས་རའི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ སྲོན་ས་མའི་སྐད་གི་ ལམ་སྲོལ་ནང་ལུ་ཡང་ རྩ་ཅན་དང་ འབྲེལ་གནད་ཅན་ཅིག་སྲེ་ཚུ་ཨིན།

གཅན་གཟན་སྲུག་འདི་ཡོད་པ་ཅིན་ སྲེ་ལྷན་རིགས་སྐྱ་ལྷུག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་སྲེ་ཚུ་མ་ཚད་ སྲེ་ལྷན་གནས་སྲུངས་རིམ་ལུགས་ལས་བརྟེན་ མི་ཚུ་ལུ་ འཚོ་སྐྱོད་དང་ བདེ་སྲིད་བྱུང་བའི་གནས་ཅིག་ཨིན།

དེས་ང་བཅས་ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས་དང་འབྲུག་གཞི་ཚོགས་ དེ་ལས་ རྒྱལ་འཛིན་ཤེས་རིག་ཚོགས་སྲེ་མཉམ་ཅུབ་ཀྱི་ཐོག་ ལས་ ལྷག་དེབ་འདི་ ཚོམ་སྲིག་དང་དཔེ་སྐྱུན་འབདམ་ལུ་ ངལ་རངས་ཡོད། ལྷག་དེབ་འདི་ཀྱིས་ ང་བཅས་ ན་གཞོན་ཨ་ལོ་ཚུ་ གཅན་གཟན་སྲུག་དང་

འབྲེལ་བའི་སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་དང་གཅན་གཟན་གྱི་རིགས་ཉམས་སྲུང་འབད་ནིའི་ཤེས་ཡོན་དང་སྤྱིར་གཏང་གི་གོ་བ་ཡར་གྲགས་གཏང་ནི་ལུ་ཕན་པའི་རེ་བ་ཡོད།

མཚུགས་ལྷག་དེབ་འདི་འབྲུག་གཅན་གཟན་སྤྲུག་གི་ལྷེ་བ་དང་འབྲུག་གཞི་ཚོགས་གཉིས་རང་བཞིན་གནས་སྤངས་སྲུང་སྐྱོབ་དང་གཅན་གཟན་སྤྲུག་ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་ལུ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་སྲུབ་འབྲས་སྲོམ་ཐོན་མི་ལུ་རྗེས་སུ་ཡིད་རངས་དང་རྒྱབ་སྲོམ་ཡོད།

བཀྲིས་བདེ་ལེགས།

ལྷོ་བཟང་རྩོ་ཐེ།
མདོ་ཚེན།

ངེག་གཟུགས།

ང་ འཛམ་གླིང་ནང་ གཅན་གཟན་ཚུ་གི་གྲས་ལས་ གཟུགས་སྣོམ་ཤོས་ཅིག་ཨིན།
ངེག་སྤྱིང་ཚད་ ཀེ་ཇི་མཐོ་ཤོས་ ༢༥༠ དེ་ཅིག་དང་ དཀྱུས་ཚད་ མི་ཀྱང་ ༢ ཚུན་ཡོད།

ང་གིས་ ང་ར་ལས་ གཟུགས་སྣོམ་པའི་རི་དྲགས་སེམས་ཅན་ཚུ་ཡང་ གསལ་དུ་ཚུགས།

ང་གི་མིག་ཉོ།

ང་གི་མིག་ཉོ་འདི་ ཐང་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོམ་དང་ འོད་ཆེམ་ཆེམ་འབད་ཡོད། ང་གིས་
གནམ་ཉུབ་མོ་འབད་བུང་ མི་ཚུ་ལས་ ཚར་བུག་ལྟ་བུ་གིས་ གསལ་ཉོག་ཉོ་འབད་
མཐོང་ཚུ་གསལ་ཨིན།

ང་གི་རྣམ་ཅོ།

ང་གི་ རྣམ་ཅོ་ གཉིས་གི་རྒྱབ་ཁར་ སྐྱོར་ཐིག་དགའ་ལོ་ དེ་དེ་ཡོད་མི་འདི་ སེམས་
ཅན་གཞན་གིས་བལྟ་མ་ད་ མིག་ཉོ་གཉིས་ཡོད་པ་བཟུམ་སྟེ་ མཐོང་མ་ཨིན།

དེག་ལ།

དེག་ལའི་ནང་ལུ་ མཆེས་ཡོད། མཆེས་དེ་ཚུ་ སེན་གྱི་མི་ཀྱར་ུ དེ་ཅིག་གི་ཕྱིས་
དིང་མོ་ཡོད་མི་དེ་གིས་ སེམས་ཅན་ཚུ་ ཚར་གཅིག་གུ་ སོ་བཟུབ་ཞེན་མ་ལས་ གཟུང་
ཚུགས་པ་ཨིན།

དེག་ལྷ་པ།

དེག་ལྷ་པ་གིས་ ལྷ་གཙོ་བོ་ སེམས་ཅན་དང་ མི་ཚུ་གི་ དྲིམ་ཚུ་ ཐག་ དིང་ས་ལས་
ར་ འངམ་ཉོང་ཉོང་འབད་ཚོར་ཚུགས།

དེ་གི་མཚན་མཐོན།

དེ་གི་མཚན་མཐོན་གྱི་རིས་མོ་གནག་པོ་གི་སྒོར་ཐིག་ཡོད། མཚན་མཐོན་དེ་གིས་གཟུགས་
ཀྱི་ལྗོངས་ཚད་མཉམ་བཟོ་ཤིང་། དེ་མཚན་སེམས་ཅན་གཟུང་མ་དུ་ཡང་ཕན་
ཐོགས་ཡོད།

དེ་གི་སྡེ་ལྗང་།

དེ་གི་རྐང་ལག་གི་མཚན་མོ་ལྗོངས་ལྡོག་གྱི་སྡེ་ལྗང་རིང་མོ་རྣམས་
ལེག་ལེ་ཡོད་མི་འདི་སེམས་ཅན་གཟུང་ནི་ལུ་ཕན་པ་ཡོད། ལུ་
མེད་པའི་སྐབས་ལུ་སྡེ་ལྗང་འདི་ཕྱི་ཁར་མ་སྟོན་པར་བགས་གོ་
གི་འོག་ལུ་གཡིབས་ཏེ་བཞག་པ་ཡིན།

ངེ་གི་སྐྱུ་ལ།

ངེ་གི་སྐྱུ་ལ་ བཀྲག་ལི་མཐང་དང་ སེར་པོ་གི་ཐོག་ལར་ རིས་མོ་གནག་པོ་ དཀྲུས་
ནར་ནར་འབད་ཡོད། མི་ཚུ་གི་ ལག་པའི་མཚུབ་མོ་གུ་ རིས་མོ་ཚུ་ མ་འདྲམ་ཡོད་དོ་
བཟུམ་ ང་བཅས་སྟག་ལུ་ཡང་ རིས་མོ་འི་རྣམ་པ་ མ་འདྲམ་རེ་འོང་མ་ཡིན། གཟུགས་
ཀྱི་ལ་དོག་དང་ རིས་མོ་ཚུ་ ལྷ་སྐྱམ་དང་ ཤིང་སྐྱམ་ཚུ་དང་ འདྲ་ནི་དེ་གིས་ སེམས་
ཅན་གཞན་གྱིས་ ང་མཐོང་ནི་ལུ་ལག་གཏང་འོང་།

དེ་གི་སྣོད་ས།

ང་སྣོད་ས་དང་ འབྲམས་ས་ ས་ཁ་ མཐོ་ས་དང་ དམའ་སའི་ རི་དང་བྱ་ག། སྤང་དང་
ནགས་ཀྱི་ས་མཚམས་ ག་ཏེ་ལས་པར་ཡང་ འབྲམས་ཏེ་སྣོད་མི་ཅིག་ཡིན།

དེ་གི་བཟའ་འཕུང་།

དེ་གི་ བཞེས་སྒྲིའི་དོན་ལུ་ ལྷ་བ་མི་སེམས་ཅན་སྣོད་མ་ཚུ་ ལངམ་འབད་དགོ་པའི་
ཁར། ནགས་ཚལ་རྒྱ་སྣོད་དང་ འཕུང་ནིའི་རྒྱ་ཡང་ གཙང་ཏོག་ཏོ་ཚུ་ དགོ་པ་ཡིན།
དེ་ཚུ་ཡོད་པ་ཅིན་ ང་ ས་ཁ་མཐོ་དམའ་ ག་ཏེ་ཡང་ སྣོད་ཚུ་གསལ་ཡིན།

ང་གིས་ བཟའ་བའི་ སེམས་ཅན།

ང་ གཅན་གཟན་ །ཤ་བཟའ་མི་ཅིག་ཡིན།
ང་གིས་མང་ཤོས་ར་ ཀ་ཤ་ རི་ཕག་ རི་སྤང་ མ་ཉེ་ཚུ་
བཟའ་ནི་ལུ་དགའ།

ང་མཐོང་པའི་འདྲོག་གྲེལ།

ང་མཐོང་མ་ད་ སེམས་ཅན་ལ་ལུ་གིས་ མཚོངས་ཉེ་འགྲོ་འོང་། ལ་ལུ་གིས་ འྲོག་སྟེ་
འགྲོ་འོང་། ལ་ལུ་ཅིག་ ཉམ་སྟེ་ལུས་འོང་། དེ་འབདཝ་ད་ མང་ཤོས་ཀྱིས་ འྲོག་མི་
ཐལ།

ངེ་གི་མང་ཉུང་།

འཛམ་གླིང་ནང་ སེམས་ཅན་དང་བརྩམ་གྱི་ གྲངས་ཁ་ལུ་བཟླ་བ་ཅིན་ རབས་ཆད་ནིའི་
ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ལས་ སེམས་འཁྲུལ་མས། མི་ཚུ་གིས་ དབཅས་ཚུ་ གསལ་པ་མ་
ཚད་ དབཅས་སྡོད་སའི་ རྒྱས་ཚལ་ཚུ་ཡང་ མང་ཤོས་ར་ མེད་པ་བཏང་ཚར་དོ།

ང་གི་འཇིགས་སྐྱུ་གཤམ།

ང་གིས་ ཚེས་མ་ནང་ལུ་ ངར་སྐད་རྒྱུ་སྟེ་ དབང་ཚད་
དང་ སྟོབས་ལྷགས་ཡོད་ཟེར་བའི་ འཇིགས་སྐྱུ་
འབད་མ་ཡིན། ང་གིས་ ཀི་ལོ་མི་ཀར་ཟེ་ གྱི་ས་ཁར་
གོ་ཚུགས་པའི་ ངར་སྐད་རྒྱུ་ཚུགས་པ་ཡིན།

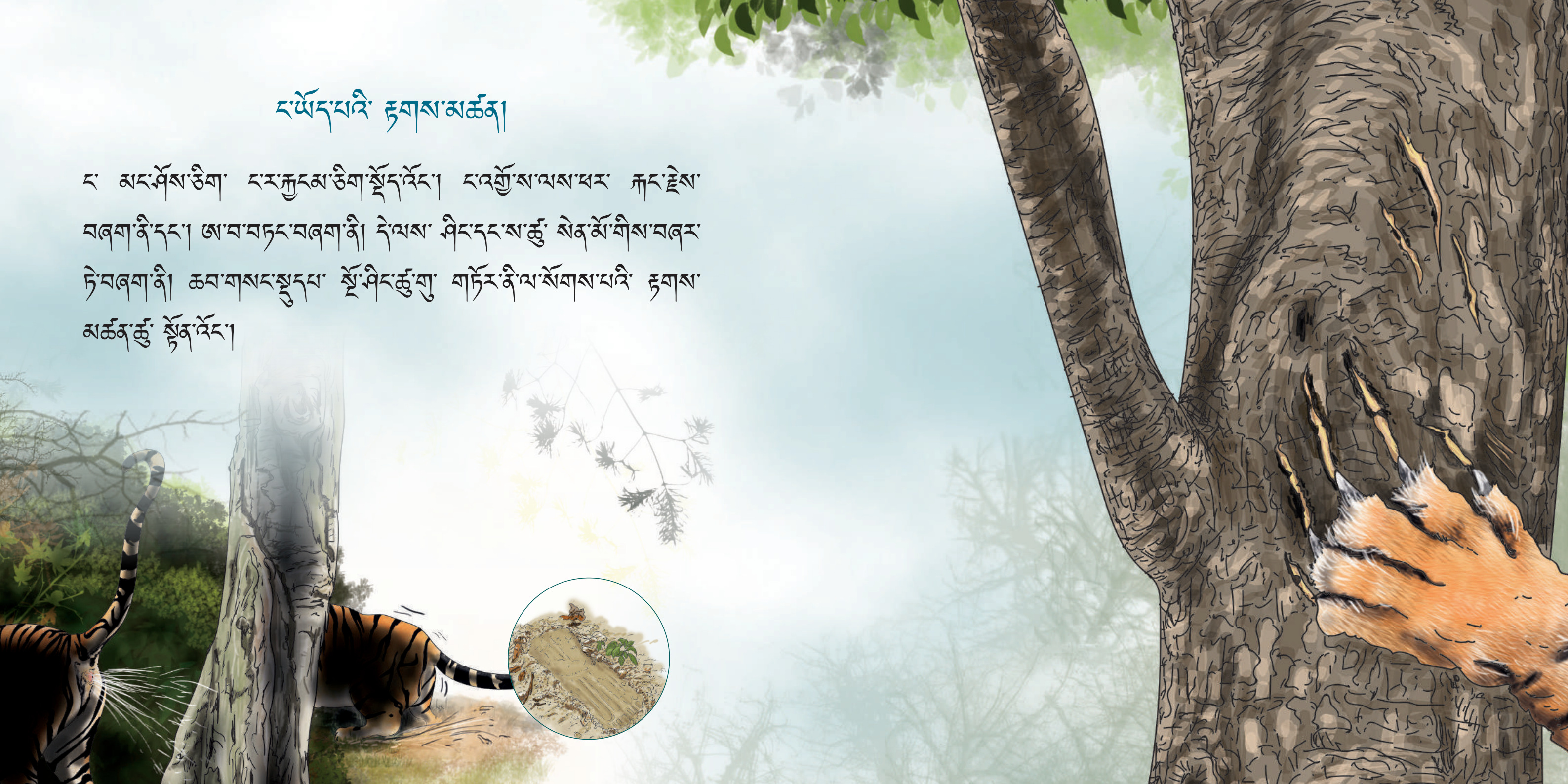

ང་གི་ ལྷོ་འཚོལ་ནིའི་ དུས་ཚོད།

ང་གིས་ ཉེན་མ་ཡང་ །ཤ་བདའ་ནི་ཡོད། ཡིན་རུང་ མང་ཤོས་ཅིག་ གནམ་རྒྱབ་མོ་
ར་ །ཤ་བདའ་བར་འགྲོམ་ཡིན། ང་གིས་ ལྷོ་སིམ་སིམ་འབད་ །ཤིང་དང་རྩ་གི་རྒྱབ་
ལ་ལས་ ཚོ་དགང་སྟེ་སྟོན་པ་ཡིན།

ང་ཡོད་པའི་ རྟགས་མཚན།

ང་ མང་ཤོས་ཅིག་ ང་ར་རྒྱང་མ་ཅིག་སྟོན་འོང་། ང་འགྲོ་ས་ལས་ཕར་ རྒྱང་རྗེས་
བཞག་ནི་དང་། ཨ་བ་བཏང་བཞག་ནི། དེ་ལས་ ཤིང་དང་ས་ཚུ་ སེན་མོ་གིས་བཞར་
ཏེ་བཞག་ནི། ཆབ་གསང་སྤྱད་པ་ སྡོ་ཤིང་ཚུ་གུ་ གཏོར་ནི་ལ་སོགས་པའི་ རྟགས་
མཚན་ཚུ་ སྟོན་འོང་།

དེ་གི་མིང་དང་ཁག་ཆེ་ཉིད།

ང་ སེམས་ཅན་ཚུ་གི་གྲས་ལས་ གཅན་གཟན་ སྟག་ ཟེར་མི་འདི་ཡིན། སྡོ་ཤིང་དང་
ཚུ་ཚུ་ རི་དྲགས་སེམས་ཅན་ཚུ་ ཚད་དང་ལྡན་ཉོག་ཉོ་ བཞག་ནིའི་དོན་ལུ་ ང་དགོཔ་
ཡིན།

ང་ཡོད་པའི་ཕན་ཐོགས།

དེ་གི་གྲུངས་ཁ་ ཚད་དང་ལྡན་ཉོག་ཉོ་ ཡོད་པ་ཅིན་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་
དཔེར་ན་ ནགས་ཚལ་དང་ ཚུ་ཐང་ཚུ་གི་ གནས་སྟངས་ཡང་ མ་ཉམས་པར་ ཡར་
དྲག་འགྲོ་ཚུགས་ནི་དང་། རི་དྲགས་སེམས་ཅན་ མ་འདྲམ་ཚུ་ཡང་ རིམ་གྲིས་འཁོར་
ཚུགས་པ་ཡིན།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་དང་གཅན་གཟན་སྟོན།

གཅན་གཟན་སྟོན་འདི་ དབང་ཆེ་བའི་སེམས་ཅན་ཅིག་ཡིན་མ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
དོན་ལུ་ཡང་ གཏེར་དང་འབྲུག་ལས་ ཉམས་སྲུང་འབད་དགོཔ་ཁག་ཆེ།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ད་ལྟོ་ཚུན་ཚོད་ ང་བཅས་ གཅན་གཟན་སྟོན་ ༡༠༣ དེ་ཅིག་
འབྲུག་ཏེ་སྡོད་སའི་ ས་གོ་འབད་ཡོད་པ་ཡིན།

